

Utvärdering av Kulturskolans justerade avgiftssystem

Innehåll

Bakgrund	3
<i>Förslag på åtgärder i 2019 års analys</i>	<i>3</i>
Utvärdering av Kulturskolans justerade avgiftssystem	4
<i>Kulturskolans verksamhet</i>	<i>4</i>
<i>Har Kulturskolans arbete med förnyade arbetssätt och kursformat lett till ett breddat deltagande och att Kulturskolan har nått nya målgrupper?</i>	<i>5</i>
<i>Har det justerade avgiftssystemet försvårat någras deltagande?</i>	<i>6</i>
<i>Har Kulturskolan kunnat bedriva mer avgiftsfri verksamhet efter avgiftsändringen hösten 2020?</i>	<i>7</i>
<i>Har fler hushåll beviljats avgiftsreducering?</i>	<i>8</i>
Sammanfattande slutsatser	9

Bakgrund

I stadens budget för 2019 fick kulturnämnden i uppdrag att analysera effekterna av tidigare insatser för breddat deltagande i Kulturskolans verksamheter. Kulturförvaltningens analys (dnr 1.1/560/2019) visade att Kulturskolan behöver bedriva en riktad, tillgänglig och avgiftsfri verksamhet för att nå fler barn och unga, särskilt i stadsdelar med lågt deltagande och gentemot grupper som är underrepresenterade bland Kulturskolans deltagare. Genom mer avgiftsfri verksamhet skulle Kulturskolan bli tillgänglig för fler.

Förslag på åtgärder i 2019 års analys

I analysen av effekter och resultat av insatser för att bredda deltagandet föreslog kulturförvaltningen att Kulturskolan skulle förnya sina arbetssätt och kursformat för att kunna bredda deltagandet och nå nya målgrupper. Vägen till en jämlik kulturskola går via långsiktigt verkande insatser och en hållbar finansiering. Den sammanfattande analysen beskrev att följande insatser och åtgärder behövs:

- Nära samarbete med skola och fritidsverksamhet.
- Nya arbetssätt och kursformat som svarar mot efterfrågan och elevers olika intressen och förutsättningar.
- Ökade kursavgifter för att möjliggöra kulturskoleverksamhet för underrepresenterade grupper.
- Avgiftsfri verksamhet riktad till grupper med låg inkomst.
- Långsiktigt riktade, uppsökande och relationella insatser i samverkan med stadsdelsförvaltningen och civilsamhället i utvalda stadsdelar.

Med utgångspunkt i analysen tog kulturförvaltningen fram ett förslag till nytt kursavgiftssystem som behandlades av kulturnämnden den 10 mars 2020, och fastställdes av kommunfullmäktige den 25 maj 2020. Det nya kursavgiftssystemet gäller från den 1 augusti 2020, och innebär justerade kursavgifter och en ökad möjlighet för att få helt eller delvis nedsatt avgift för hushåll med låg inkomst.

I tabellen nedan visas Kulturskolans avgifter 2014, 2015 och de nuvarande avgifterna efter 2020 års justering.

Terminskurser	2014	2015	Nuvarande
Musik/sång	900	750	950
<i>Musik/sång (storgrupp)</i>	<i>700</i>	<i>350</i>	<i>750</i>
Konst/media, cirkus, teater/musikal	900	750	950
<i>Konst/media, dans/cirkus och teater/musikal (kortare lektion)</i>	<i>700,500</i>	<i>300</i>	<i>750</i>
Ensemble/orkester/kör	500	300	500
<i>Ensemble/orkester/kör (deltar även i instrumentalundervisning/sång)</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>500</i>
Kulturskolans Avancerade Program (KAP)	2 000	2 000	2 800
Deltagare från annan kommun	3 000	3 000	3 000

Kortkurser	2014	2015	Nuvarande
Kortkurs (sex lektioner)	500	200	500
Nyfiken på (tre lektioner)	300	100	300
Prova-på kurs (en lektion)	0	0	0
Deltagare från annan kommun	1 500	1 500	1 750
Övrigt: instrumenthyra	300	300	300

Tabell 1: Kulturskolans avgifter enligt beslut i Kommunfullmäktige 2014-2021

I stadens budget för 2021 fick kulturnämnden i uppdrag att utvärdera det justerade avgiftssystemet för att säkerställa att insatserna får önskad effekt. Nedan presenteras kulturförvaltningens utvärdering av det justerade kursavgiftssystemet, som svar på budgetuppdraget. Utvärderingen har utgått från följande frågeställningar:

- Har Kulturskolans arbete med förnyade arbetsätt och kursformat lett till ett breddat deltagande och att Kulturskolan nått nya målgrupper?
- Har det justerade avgiftssystemet försvårat någras deltagande?
- Har Kulturskolan kunnat bedriva mer avgiftsfri verksamhet efter avgiftsändringen hösten 2020?
- Har fler hushåll beviljats avgiftsreducering?

Utvärdering av Kulturskolans justerade avgiftssystem

Kulturskolans verksamhet

Kulturskolan är en pedagogisk fritidsverksamhet som erbjuds till alla barn och unga (6-22 år) i Stockholms stad utifrån deras förutsättningar och behov. Kulturskolan erbjuder terminskurser om ca tolv tillfällen per termin och kortkurser med mellan ett och sex tillfällen. Verksamheten är både avgiftsbelagd och avgiftsfri. För den avgiftsbelagda verksamheten finns det möjlighet att ansöka om helt eller delvis nedsatt avgift.

Utöver termins- och kortkurserna erbjuder Kulturskolan också annan avgiftsfri verksamhet som inte kräver förkunskaper eller föranmälan. Det finns två kategorier av öppen verksamhet:

- Kontinuerlig öppen verksamhet, till exempel en verksamhet som bedrivs varje vecka en viss tid under en termin.
- Tillfällig öppen verksamhet vid enstaka tillfällen, till exempel drop-in och prova på.

Ytterligare en verksamhetskategori är skolsamarbeten, såsom skolsamarbete året om, El Sistema, delar av Unga berättars verksamhet samt kulturköp.

I tabellen nedan redovisas Kulturskolans olika verksamhetskategorier:

Verksamhet med föranmälan	Termins-, kort-, och lovkurser inom alla ämnen KAP Resurscenter	Avgiftsbelagd Digitalt utbud förekommer
Verksamhet med föranmälan	Termins-, kort-, och lovkurser inom utvalda ämnen och på utvalda geografiska platser, där föranmälan krävs.	Avgiftsfri Digitalt utbud förekommer
Kontinuerlig öppen verksamhet	Öppen verksamhet utan förkunskapskrav som erbjuds kontinuerligt till exempel i samarbete med fritidsgård eller i egna lokaler	Avgiftsfri Digitalt utbud förekommer
Tillfällig öppen verksamhet	Öppen verksamhet utan förkunskapskrav som är tillfälligt öppen för enstaka tillfällen, t.ex. prova på, terminsuppsel	Avgiftsfri Digitalt utbud förekommer
Skolsamarbeten	Skolsamarbeten, till exempel tvåornas kör, fyrornas teater och åttornas dans Unga Berättar El Sistema	Avgiftsfri Digitalt utbud förekommer

Tabell 2: Schematisk illustration av Kulturskolans verksamhetskategorier

Har Kulturskolans arbete med förnyade arbetssätt och kursformat lett till ett breddat deltagande och att Kulturskolan har nått nya målgrupper?

Kulturskolan har sedan 2019 utökat samverkan med utbildningsförvaltningen och stadens skolor, bland annat kring lokaler. Ett exempel på förnyade arbetssätt är konceptet Tvåornas kör, som startades med stöd från Kulturrådet. Verksamheten innebär att Kulturskolans pedagoger sjunger tillsammans med klasser i årskurs 2 vid flera tillfällen. Under hösten 2021 har Tvåornas kör nått totalt 984 barn vid 23 skolor. Sedan hösten 2021 bedriver

Kulturskolan projektet ”Skolsamarbete året om”, med koncepten Fyrornas teater och Åttornas dans. Koncepten är framtaget och inspirerat av Tvåornas körs, i syfte att nå underrepresenterade grupper och en bredare målgrupp.

Kulturskolan har under läsåret 20/21 även utvecklat lov- och helgverksamhet. Verksamheten kommer att utökas och beskrivas i nämndens verksamhetsplan för 2022.

Sammanfattningsvis har Kulturskolan sedan 2019 tagit fram förnyade arbetssätt, vilket har breddat deltagande och lett till att Kulturskolan har nått ut brett till nya målgrupper, till exempel genom konceptet Tvåornas kör.

Coronapandemins påverkan på Kulturskolans öppna och avgiftsfria verksamhet

Åtgärderna för att utveckla nya arbetssätt och bredda deltagandet i Kulturskolans verksamhet har begränsats av coronapandemin, eftersom skolor, fritidshem och fritidsgårdar har varit restriktiva med att ta in externa aktörer och besökare. Sedan pandemin startade har vårdnadshavare, deltagare och medarbetare känt oro och osäkerhet inför fysiska träffar. Verksamheten har följt gällande rekommendationer och har därför behövt anpassa antalet deltagare. Kulturskolan har under hösten 2021 återgått till ordinarie verksamhet och större grupper.

Pandemin har dock fört med sig att Kulturskolan fått en möjlighet att testa och erbjuda ett digitalt kursutbud. Kulturskolan ser det digitala utbudet som en möjlighet att nå de målgrupper som idag inte deltar i Kulturskolans verksamhet. En verksamhet som delvis har ställt om till digitalt utbud är El Sistema, som erbjuder digitala orkesterstunder för barn i förskolan. Konceptet har fungerat så pass bra för båda parterna att konceptet fortsätter tills vidare.

I vissa fall har Kulturskolan behövt ställa in den planerade verksamheten till följd av coronapandemin. Ett sådant exempel är när samtliga bibliotek i staden stängdes ner i december 2020 och januari 2021. Det innebär att Kulturskolans öppna verksamhet i stadens bibliotek inte gick att genomföra som planerat.

Har det justerade avgiftssystemet försvårat någras deltagande?

Eftersom det justerade avgiftssystemet infördes under coronapandemin är det svårt att med säkerhet svara på om någras deltagande har försvårats på grund av avgiftshöjningen eller av pandemin. Kulturförvaltningen har därför analyserat de klagomål och synpunkter som inkommit till Kulturskolan under perioden, för att få en bild av stockholmarnas upplevelse av förändringen.

Kulturskolan sammanställer synpunkter och klagomål tre gånger per år i samband med tertialrapport 1 och 2 samt till verksamhetsberättelsen. Synpunkterna kategoriseras efter ämnesbeskrivningen, exempelvis avgifts- och fakturaärenden, bemötande och beröm.

Hösten 2020 inkom det totalt 54 klagomål kopplat till avgifts- och fakturaärenden. Det är en ökning med 42 st jämfört med hösten 2019. De flesta synpunkterna gällde övergången till digital kulturskola under pandemin och inställda lektionstillfällen med anledning av sjukfrånvaro. Ett fåtal ärenden berörde avgiftshöjningen.

Kulturförvaltningens slutsats är att det inte har inkommit ett stort antal klagomål eller synpunkter från medborgarna på den avgiftshöjning som genomfördes 1 augusti 2020.

Har Kulturskolan kunnat bedriva mer avgiftsfri verksamhet efter avgiftsändringen hösten 2020?

Utökat kursutbud

Kortkurser bidrar till att fler får ta del av Kulturskolans verksamhet på tid och platser som passar dem, i ett kortare format. Kortkurserna har under läsåret 2020/2021 i huvudsak varit avgiftsfria. Deltagandet på kortkurser (avgiftsfria och avgiftsbelagda) har ökat med 18,8 % sedan hösten 2019. Kortkurser har varit ett attraktivt format under en period av osäkerhet kring pandemin och smittspridningen.

Utbudet av avgiftsfria termin- och kortkurser i kurskatalogen har utökats från 2019 till 2021. Kulturskolan har erbjudit totalt 418 fler avgiftsfria kort- och terminskurser i kurskatalogen (44 st HT 2019 jämfört med 462 st HT 2021).

Kulturskolans tillfälliga öppna verksamhet

Kulturskolans tillfälliga, öppna verksamhet, så som evenemang, terminuppspel och konserter, har påverkats av pandemin. Trots det har antalet deltagare ökat från 4036 år 2019 till 4863 år 2021 (en jämförelse av perioden 1 januari – 8 september för respektive år). Kulturskolan har anpassat aktiviteterna utifrån gällande rekommendationer, och bland annat genomfört dans- och musikaktiviteter utomhus.

Sammanfattningsvis har Kulturskolan kunnat bedriva mer avgiftsfri verksamhet sedan avgiftsändringen hösten 2020. Den avgiftsfria verksamheten har utökats under 2021. Därutöver tillkommer de

avgiftsfria verksamheterna som funnits innan reformen, däribland El Sistema och Unga berättar.

Deltagare	Ht 2019	V 2020	Ht 2020	Vt 2021	Ht 2021
Avgiftsfria termin- och kortkursplatser i kurskatalogen	44	43	461	289	426*
Tvåornas kör				950	984
Skolsamarbete året om (Fyrornas teater och Åttornas dans)					1385*

Tabell 3. Sammanställning avgiftsfriverksamhet avseende kurskatalogen, tvåornas kör och skolsamarbete året om.

*Statistik till och med 2021-11-17

** En uppskattning baserad på antalet klasser i projektet med ett snitt på 25 elever i varje klass

Utifrån ett nuläge hösten 2021 ser kulturförvaltningen att totalt 2795 platser i den avgiftsfria verksamheten har tillkommit sedan avgiftsändringen hösten 2020.

Har fler hushåll beviljats avgiftsreducering?

I det nya kursavgiftssystemet utökades möjligheterna att söka och beviljas helt eller delvis nedsatt kursavgift. I analysen som gjordes inför det justerade avgiftssystemet uppskattades att ca 400 elevplatser per termin skulle vara berättigade till helt nedsatt avgift på termins- och kortkurser. Vidare beräknades ca 800 elevplatser per termin skulle vara berättigade till delvis nedsatt avgift (300 kr/kurs). Inför den här utvärderingen saknar kulturförvaltningen ännu fullständiga siffror för höstterminen 2021.

Period	Partiellt avgiftsbefriad (300 kr)	Avgiftsbefriad	Totalt
Hösttermin 2021 (2021-11-17)	57 st. (45 hushåll)	(245 hushåll)	290 hushåll
Läsår 2020/2021	133 st. (87 hushåll)	599st. (293 hushåll)	732 elevplatser, 380 hushåll
Läsår 2019/2020 (två terminer inräknat)	368st. (153 hushåll)	Erbjöds ej i det tidigare avgiftssystemet.	368 elevplatser, 153 hushåll

Tabell 3: Sammanställning antal avgiftsreducerade fakturor

Tabellen ovan visar en ökning av antalet hushåll som beviljats avgiftsreducering, från 153 under läsåret 2019/2020 till 380 hushåll under läsåret 2020/2021. Kulturförvaltningen bedömer att den utökade möjligheten att ansöka om nedsatt avgift har gett fler barn och unga i staden att få ta del av Kulturskolans utbud och att det ger goda förutsättningarna för deltagande i verksamheten oavsett hushållets inkomst.

Sammanfattande slutsatser

Utvärderingen visar att antalet deltagarplatser i avgiftsfri verksamhet har ökat från 44 till 2795 mellan hösttermin 2019 och datum för utvärderingen (2021-11-17). Inom den avgiftsbelagda verksamheten har antalet hushåll som beviljats partiellt eller helt avgiftsbefriat deltagande ökat från 153 hushåll under läsåret 2019/2020 till 380 hushåll under läsåret 2020/2021. Den korta tiden sedan justeringen, i kombination med pandemins genomgripande påverkan på verksamheten, begränsar dock möjligheterna till analys.

Kulturskolan har tagit emot ett ökat antal klagomål och synpunkter under rubriken avgifts- och fakturaärenden, som dock till stor del har gällt övergången till digital kulturskola samt inställda lektionstillfällen. Antalet synpunkter kopplat till avgiftsnivåer är oförändrat jämfört med innan justeringen till nuvarande avgifter.

Sammanfattningsvis visar utvärderingen att insatserna med det justerade avgiftssystemet till stor del har haft önskad effekt, genom att Kulturskolan har förnyat sina arbetssätt och kursformat för att kunna bredda deltagandet och nå nya målgrupper, i den mån det har varit möjligt med hänsyn till den pågående coronapandemin.